

'O ENGLAND, SLA TOE!'

tallose fabrieken bestáán niet meer. Wèg. Van de aardbodem verdwenen . . . Aan half verbrande paaltjes hangen bordjes waarop met bloed geschreven letters staan: 'Dit was Keulen', 'hier stond de Dom', 'hier werkten eens tienduizend arbeiders.'

Dit evident ironische artikel werd zo algemeen voor een beschrijving van de werkelijkheid gehouden, dat de losse nummers van *De Residentiebode* in een wip uitverkocht waren. Janke, hoofd van de *Presseabteilung* van het *Reichskommissariat*, maakte een dag later op zijn persconferentie 'die bedauerliche Feststellung . . . dass hier viele Leute noch sehr krankhaft in ihrem Denken sind und eigentlich in ein Irrenhaus gehören.'¹

Bij wijze van strafmaatregel werden *De Residentiebode* en *De Tijd* (dit laatste dagblad had het ironische artikel overgenomen) ruim twee maanden lang verboden. Uiteraard werd dit verbod door menigeen als bewijs gezien dat de reportage wel degelijk beschreven had hoe het er bij de Duitsers uitzag.² Daarom was zij ook met zoveel graagte gelezen:

'O Engeland, sla toe dat zij het voelen!
Verwoest ook Duitslands steden, spaar er geen.
En zoek niet langer meer naar oorlogsdoelen,
want elke Duitser is er immers een.

Wreek, Engeland, uw zwaargetroffen steden!
Verwoest hun steden, zonder onderscheid -
doe aan die schoften als ze aan ons deden!
O, Engeland, sla toe! Nu is het tijd!³

★

'Doe aan die schoften als ze aan ons deden!'

Het gedicht in *Het Parool* sloeg op de meidagen van 1940 en het sloeg vooral op het bombardement van Rotterdam dat, naar men vrij algemeen veronderstelde, aan dertigduizend Rotterdammers het leven gekost had. Er was veel gebeurd in dat eerste bezettingsjaar. De druk nam toe. Reglementering greep om zich heen. Het leven werd schraller, ook in de lente van '41. In april werd de aardappel, het volksvoedsel bij uitstek, opeens gerantsoeneerd:

¹ Verslag persconferentie, 24 april 1941 (DVK, 46). ² 'Keulen is onherkenbaar', schreef het illegale *Vrij Nederland* begin juli '41. 'Alleen de Dom staat nog overeind, met slechts één kleine kapel beschadigd. Langs de kaden van de Rijn zijn alle pakhuizen verdwenen. De fabrieken zijn vernield. Zó is het ook in de haven van Duisburg. Zó is het in Düsseldorf.' (*Vrij Nederland*, II, 1, p. 4). ³ *Het Parool*, 6 (9 april 1941), p. 3.